

Asiakasmaksujen alentaminen ja perimättä jättäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueella

Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Vanda och Kervo välfärdsområde

Sisällysluettelo

Sisällys

1. Asiakasmaksun alentamista koskeva lainsäädäntö	3
2. Yleistä koskien maksujen alentamispäätöksiä	4
3. Varallisuuden huomioiminen.....	4
4. Tulojen ja menojen huomioiminen	5
4.1. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat tulot	5
4.2. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat menot.....	5
5. Käyttövarat ja kuukausittainen perusosa	6
5.1. Käyttövara	6
5.2. Kuukausittainen perusosa.....	6
6. Alennushakemukseen tarvittavat liitteet	7
7. Lisäselvitykset	7

Julkaisija
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
pvm (esim. 11/2022)
Yhteyshenkilö tarvittaessa tai
toimialatieto/yksikkö

1. Asiakasmaksun alentamista koskeva lainsäädäntö

- Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (asiakasmaksulaki) 11 §:n mukaan sosiaalihuollon palveluista määrätty maksu ja terveydenhuollon palveluista henkilön maksukyvyyn mukaan määrätty maksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista.
- 11 §:n 2 momentin mukaan palvelusta järjestämisvastuussa oleva hyvinvointialue voi päättää, että muitakin kuin 1 momentissa tarkoitettuja maksuja voidaan jättää perimättä tai alentaa 1 momentissa tarkoitetuilla perusteilla tai maksuja voidaan alentaa tai jättää perimättä, jos siihen on syytä huollolliset näkökohdat huomioon ottaen.
- 3 momentin mukaan maksun alentamisen ja perimättä jättämisen on oltava ensisijaista toimeentulotuesta annetussa laissa tarkoitettuun toimeentulotukeen nähden.
 - 3 momentti lisättiin lakiin vuonna 2020. Lain yksityiskohtaisten perusteluiden mukaan 3 momentin (maksun alentamisen ensisijaisuuden) tavoitteena on lisätä kuntien (nykyään hyvinvointialueiden) tietoisuutta asiakasmaksujen huojentamista koskevasta velvoitteesta sekä perustuslakivaliokunnan kannasta, jonka mukaan maksun alentamisen, poistamisen tai perimättä jättämisen tulee aina olla ensisijaisia toimenpiteitä toimeentulotukeen nähden. (HE 129/2020 vp, s. 92).
- Asiakasmaksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä ei muutoin säännellä asiakasmaksulaissa tai asiakasmaksuasetuksessa (asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista)
- Asiakasmaksun alentaminen tai perimättä jättäminen on hyvinvointialueen velvollisuutena 11 §:ssä mainituissa tilanteissa. Hallintolain 7 luvun 43 §:n mukaan maksun alentamisesta tai perimättä jättämisestä on tehtävä kirjallinen päätös muutoksenhakuohjeineen.
- Hyvinvointialueella voidaan tehdä linjauksia maksun alentamiseen/perimättä jättämiseen liittyen, mutta linjaukset eivät voi olla vastoin sitä, mitä laissa on säädetty hyvinvointialueen velvollisuudesta tietyissä tilanteissa alentaa asiakasmaksua tai jättää se perimättä.
- Mikäli maksun määräämistä koskeva päätös on perustunut asiakkaan tai hänen edustajansa antamiin virheellisiin tietoihin, maksu oikaistaan takautuvasti enintään vuoden ajalta (AsiakasmaksuL 10 j §).
- Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 734/1992
- Laki toimeentulotuesta 1412/1997
- Korkein hallinto-oikeus vuosikirjapäätös 58/24.4.2019

2. Yleistä koskien maksujen alentamispäätöksiä

- Tilanteessa, jossa on todettu, että maksun muuttaminen on asiakkaan kokonaistaloudellisen tilanteen kannalta välttämätöntä, päätös alentamisesta tai perimättä jättämisestä tehdään ensimmäisestä mahdollisesta kuukaudesta eli siitä kuukaudesta alkaen, jota ei ole vielä laskutettu tai tapauskohtaisesti takautuvasti enintään 6 kuukauden ajalta.
- Jo maksettuja laskuja ei alenneta tai jätetä perimättä.
- Kuolleen henkilön laskuihin kohdistuvaa maksunalennushakemusta ei käsitellä.
- Mikäli kuolinpesän esitetään olevan varaton ja tästä syystä esitetään maksujen perimättä jättämistä, kuolinpesän tulee toimittaa kopio varattomasta perukirjasta
- Asiakkaan tulee hakea mahdolliset ensisijaiset etuudet (Kelan hoitotuki, asumistuki, takuueläke) ennen maksunalennushakemuksen tekemistä tai viimeistään maksunalennusprosessin yhteydessä.

3. Varallisuuden huomioiminen

- Asiakasmaksua ei alenneta eikä jätetä perimättä, jos asiakkaalla on omaa varallisuutta enemmän kuin 4 000,00 euroa tai puolison kanssa yhteistä varallisuutta yhteensä enemmän kuin 8 000,00 euroa säästöinä pankkitileillään (pankkitilin saldo, osakkeet, rahastot yms.) ja/tai nopeasti realisoitavana omaisuutena.
- Maksunalennuspäätöksessä huomioidaan tuloina nopeasti realisoitava eli rahaksi muutettava omaisuus. Tällaisia ovat esimerkiksi puhelinosaakkeet, rahasto-osuudet, säästövakuutukset, arvopaperit ja tilivaluutta.
- Varallisuutena ei huomioida esimerkiksi hakijan omassa käytössä olevaa asuntoa, loma-asuntoa tai muita kiinteistöjä, joiden realisointi ei yleensä ole mahdollista nopeasti.

4. Tulojen ja menojen huomioiminen

4.1. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat tulot

- Maksunalennusta määriteltäessä tuloina huomioidaan kaikki nettotulot, esimerkiksi eläkkeet, etuudet (myös asumistuki), korko- ja osinkotulot, vuokratulot vähennettynä tulonhankkimismenoilla, palkkatulot, sairausvakuutuspäiväraha ja laskennallinen metsätulo.
- Tuloina huomioidaan myös sellaiset tulot, joita ei ole huomioitu asiakasmaksua määritettäessä.

4.2. Maksunalennuslaskelmassa huomioitavat menot

Asumismenot

- Asiakkaan vuokramenot huomioidaan samoin kuin Kelassa toimeentulotukea myönnettäessä (Toimeentulotukilaki 7 a § / asumismenojen huomioiminen)
 - Kotona asuvan asiakkaan välttämättömät asumiskustannukset kohtuullistettuna (vuokra-asunnon vuokra tai omistusasunnon hoitovastike, asumisoikeusasunnon käyttövastike, vesi, sähkö, koti-irtaimiston vakuutus tai muu pakollinen kotivakuutus välttämättömiltä osin, omakotitalossa lisäksi kiinteistövero, tonttivuokra sekä lämmitys- ja jätehuoltokulut).
- Yksityisen palveluasumisen vapaaehtoiset ja asumiseen liittyvät pakolliset palvelupaketit eivät ole huomioon otettavia menoja.
- Asuntoon kohdistuva taloyhtiön perimä rahoitusvastike voidaan hyväksyä kuukausittaiseksi menoksi silloin, kun asiakas asuu kyseisessä asunnossa ja rahoitusvastike kohdistuu asunnon pakolliseen taloyhtiön hyväksymään peruskorjaukseen.

Muut menot

- Kotihoidossa ja yhteisöllisessä asumisessa huomioidaan ateriapalvelujen kustannukset siltä osin kuin ne ylittävät toimeentulotuen perusosan ravintomenojen ns. laskennallisen omavastuuosuuden, joka on 49 % perusosasta.
- Yksityisestä ateriapalvelusta voidaan antaa maksunalennusta kustannuksista aiheutuneiden tositteiden perusteella, maksunalennukseen huomioidaan kuitenkin enintään sama määrä kuin kunnallisesta palvelusta. Ateriapalvelun tulee olla välttämätön asiakkaan kotona asumisen tukemiseksi.

Menot, joita ei oteta huomioon maksun alentamista määriteltäessä

- Omistusasunnon rahoitusvastike (mikäli asiakas ei asu vakituisesti asunnossa), asumisoikeusasunnon asumisoikeusmaksu ja vakuus.

- Asunnon remonttikulut, muut omaisuuden ylläpitokulut
- Muussa kuin vakituiseissa asuinkäytössä olevasta kiinteistöstä aiheutuvat kulut
- Asunto- ja opintolainan lyhennykset
- Fysioterapia yksityisen palveluntuottajan tuottamana (vain erityistapauksissa voidaan huomioida menona maksunalennuslaskelmassa)
- Apteekin itsehoitovalmisteet
- Yksityisen terveydenhuollon menot (yksityislääkärin kustannukset huomioidaan harkinnan mukaan, jos julkista palvelua ei ole saatavissa, esimerkiksi silmälääkäri)
- Kulutus- ja joustoluotot
- Vakuutusmaksut (ainoastaan kotivakuutus huomioidaan välittämättömiltä osin)
- Käyttövaralla katettavat menot

5. Käyttövarat ja kuukausittainen perusosa

5.1. Käyttövara

- Jatkuvassa ja säännöllisessä kotona annettavassa palvelussa sekä lyhytaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa alennuslaskelmalle käyttöön jätettävänä varana käytetään toimeentulotuen perusosan mukaista määrää.
- Pitkäaikaisessa ympärivuorokautisessa palveluasumisessa, laitoshoidossa ja perhehoidossa alennuslaskelmalle jätetään käyttövaraksi lakisääteinen minimikäyttövara, joka määräytyy asiakasmaksulain 7 c §:n mukaisesti. Niissä maksuissa, joissa asiakasmaksulaki ei määrittele lakisääteistä kuukausittaista käyttövaraa asiakkaalle, käytetään laskennassa asiakkaalle kuukausittain käyttöön jätettävän euromäärän arvona kulloinkin toimeentulotuen perusosan voimassa olevaa euromääräistä osuutta (587,71e kuukaudessa vuonna 2024).

5.2. Kuukausittainen perusosa

- Yhteisöllisessä asumisessa ja kotihoidossa käytetään samaa laskennallista perusosaa kuin Kela käyttää perusosan osalta, eli perusosaan sisältyy: ruokamenot, vaatemenot, vähäiset terveydenhuoltomenot (esimerkiksi itsehoitolääkkeet, joihin ei tarvita reseptiä), henkilökohtaisesta puhtaudesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvat menot, paikallisliikenteen käyttö, sanomalehden tilaus, puhelimen ja tietoliikenteen käyttö sekä verkkoyhteydet, harrastukset ja virkistys sekä muut vastaavat jokapäiväiseen elämään kuuluvat menot.

6. Alennushakemukseen tarvittavat liitteet

Asiakkaan tulee toimittaa maksunalennushakemuksen liitteenä tiliotteet kaikista tileistä (myös käyttö-, säästö- ja edunvalvontatilit) haettavalta ja sitä edeltävältä kuukaudelta. Mikäli haetaan alentamista useammalta kuukaudelta (enintään 6 kk, avoimille laskuille), tulee toimittaa tiliotteet koko ajalta. Mikäli kuitteja/tositteita ei toimiteta hakemuksen liitteenä, ei myöskään menoja huomioida päätöksessä.

7. Lisäselvitykset

Tarvittaessa asiakkaalle tai hänen asianhoitajalleen lähetetään lisäselvityspyyntö, jos hakemus on puutteellinen. Lisäselvityspyyntö sisältää tiedot, mitä tietoja tai liitteitä hakemuksen käsittelyyn tarvitaan. Lisäselvitysten toimittamiselle annetaan määräaika. Puuttuvat tiedot voivat johtaa kielteiseen päätökseen. Lisäselvitysten toimittamisen määräaika on 1 kuukausi pyynnön päiväyksestä.